

Anarkismi ja muut anarkian esteet

Bob Black

Bob Black
Anarkismi ja muut anarkian esteet

Haettu 2.2.2014 osoitteesta:

[https://sites.google.com/site/vallankritiikki/artikkelit/
bob-black-anarkismi-ja-muut-anarkian-esteet](https://sites.google.com/site/vallankritiikki/artikkelit/bob-black-anarkismi-ja-muut-anarkian-esteet)

Bob Blackin artikkelin ”Anarchism and Other Impediments to Anarchy” (1985) alun perin suomentaneet Janne Rantala, Hannu Toivanen ja Ulla Vehaluoto, lehdessä Pomminheittäjä #9 (joulukuu 1996). Tämä versio on Ulla Vehaluodon tarkistama ja uudelleenmuokkaama vuonna 2012.

fi.theanarchistlibrary.org

Ei ole tarvetta tehdä uusia määritelmiä anarkismille – olisi vaikea parantaa niitä määritelmiä, joita monet arvostetut ulkomalaiset ovat laatineet jo aikoja sitten. Ei myöskään ole tarvetta aikailla tuttujen anarkismin suuntausten kuten kommunistisen tai individualistisen anarkismin parissa, sillä oppikirjoissa selostetaan ne kaikki. Olennaisempaa olisi kysyä, miksi me emme tänä päivänä ole yhtään sen lähempänä anarkiaa kuin olivat Godwin, Proudhon, Kropotkin ja Goldman omina aikoinaan. Tähän on monia syitä, mutta tärkeintä olisi ajatella niitä syitä, jotka ovat anarkistien itse aiheuttamia. Nimenomaan ne esteet, jos mitkä, tulisi olla mahdollista poistaa. Mahdollista, muttei kuitenkaan todennäköistä.

Tarkasteltuani pitkään anarkistipiirejä ja toimittuani niissä, mikä toisinaan on ollut sydäntä raastavaa, esitän harkittuna arvioni, että anarkistit itse ovat pääsyy – ehkä jopa riittävä syy – sille, että anarkia jää pelkäksi haukkumasanaksi vailla pienintäkään toivoa toteutumisesta. Suurin osa anarkisteista on suoraan sanottuna kyvyttömiä elämään autonomisen yhteistoiminnan edellyttämällä tavalla. Monetkaan heistä eivät ole kovin älykkäitä. He lukevat kyl-

lä huolella omat klassikkonsa ja oman ryhmänsä lukemistot, mutta he sulkevat pois tiedon siitä maailmasta, jossa me elämme. Koska he ovat pohjimmiltaan pelokkaita, he liittyvät kaltaistensa seuraan siinä sanattomassa yhteisymmärryksessä, ettei kukaan heistä mitata kenenkään muun mielipiteitä tai toimia minkäänlaisen kriittisen käytännön järjen avulla, ettei kukaan yksilöllisissä aikaansaannoksissaan nouse liikaa vallitsevan tason yläpuolelle, ja ennen kaikkea, ettei kukaan uhmaa anarkistisen ideologian pakollisia kuvia.

Anarkismi ei miljööinä niinkään ole uhka vallitsevalle järjestykselle, vaan pikemminkin se on äärimmäisen erikoistunut vallitsevaan järjestykseen mukautumisen muoto. Se on elämäntapa, tai elämäntavallinen harrastus, johon kuuluu omat erityiset palkintonsa ja kieltämyksensä. Köyhyys on pakollista, mistä johtuen ei tarvitse kysyä, olisiko tämä tai tuo anarkisti muutenkaan, ideologiasta riippumatta, ollut mitään muuta kuin luuseri. Anarkismin historia on aivan vertaansa vailla olevaa tappioiden ja marttyyriuden historiaa. Anarkistit kunnioittavat uhreiksi joutuneita edeltäjiään niin sairaalloisella hartaudella, että se herättää epäilyksen siitä, että anarkistien mielestä, kuten kaikkien muidenkin mielestä, ainoa hyvä anarkisti on kuollut anarkisti. Vallankumous – hävitty vallankumous – on toki loistokas, mutta se kuuluu vain kirjoihin ja pamfletteihin. Tällä vuosisadalla tapahtuneet vallankumoukselliset kansannousut – erityisen selviä tapauksia ovat Espanja vuonna 1936 ja Ranska vuonna 1968 – yllättivät virallisesti järjestäytyneet anarkistit, jotka eivät alun perin mieltäneet niitä kannattamisen arvoisiksi tai suhtautuivat niihin vieläkin kurjemmin. Syytä ei tarvitse kaukaa hakea. Kyse ei suinkaan ollut siitä, että kaikki nuo ideologit olisivat olleet tekopyhiä (jotkut heistä olivat). Kyse on pikemminkin siitä, että he olivat onnistuneet saamaan aikaan jonkinlaisen anarkistisen militantismin päivärutiinin, jonka he tiedostamattaan uskoivat kestävän loputtomiin. Koska he eivät osanneet kuvitella vallankumousta tähän päivään, he reagoivat pelolla

ja puolustusasenteella, kun tapahtumat ohittivat heidän retoriikkansa.

Toisin sanoen tilanteessa, jossa pitäisi valita anarkismin tai anarkian välillä, useimmat anarkistit valitsisivat mieluummin anarkismin ideologian ja alakulttuurin kuin ottaisivat vaarallisen loikan tuntemattomaan, valtiottoman vapauden maailmaan. Tämä vapautta pelkäävä porukka ottaisi itselleen huomattavimmat asemat missä tahansa aidosti valtion vastaisessa kapinassa yksinkertaisesti siitä syystä, että anarkistit ovat lähes ainoita valtion vannoutuneita vastustajia. Koska anarkistit ovat seurailijatyyppisiä, he löytäisivät itselleen johtajat johtamaan vallankumousta, joka uhkaisi heidän vakiintuneita asemiaan yhtä vähän kuin se uhkaisi poliitikkojen ja omistajien vakiintuneita asemia. Näin anarkistit tietoisesti tai tiedostamattaan sabotoisivat vallankumouksen, joka ilman heitä olisi saattanut tulla toimeen ilman valtiota ja olla jumiutumatta missään vaiheessa muinaisen Marxin ja Bakuninin välisen kahinauksen uusintaan.

Todellisuudessa ne, jotka nimittävät itseään anarkisteiksi, eivät ole tehneet mitään haastaakseen valtiota – enkä tarkoita nyt tyhjänpäiväisiä siansaksakirjoituksia, joita kukaan ei lue, vaan tarttuvaa esimerkkiä suhtautua toisella tavalla muihin ihmisiin. Se tapa, jolla anarkistit hoitavat anarkismin asiaa, on paras osoitus siitä, etteivät anarkistiset pyrkimykset tule onnistumaan. Ainakin Pohjois-Amerikassa työväenluokkaisten organisoijien yläpainotteiset ”fедераaatiot” ovat sortuneet ikävyyteen ja riitelystä, ja hyvä niin, mutta anarkismissa vallitseva epävirallinen sosiaalinen rakenne on edelleen läpikotaisen hierarkkinen. Anarkistit alistuvat hiljalle, mitä Bakunin kutsui ”näkyttömäksi hallinnoksi”, joka anarkistien tapauksessa muodostuu (tosiasiassa, joskaan ei nimellisesti) kourallisesta suurimpien ja vanhimpien anarkistijulkaisujen toimittajia.

Näiden julkaisujen näennäisen syvistä ideologisista eroista huolimatta ne suhtautuvat lukijoihinsa aivan samalla ”isätietäjä-kaiken” -asenteella. Niillä on myös herrasmiessopimukset siitä, et-

tei ole sallittua hyökätä toisten kimppuun tavalla, joka paljastaisi epäjohtonmukaisuudet tai muutoin kaivaisi pohjaa heidän hegemoniselta luokkaintressiltään suhteessa anarkistiseen rivijäsenistöön. Omituista kyllä, on jopa helpompi kritisoida *The Fifth Estate* ja *Kick It Over* -lehtiä niiden omilla sivuilla kuin kritisoida niiden sivuilla vaikkapa *Processed World* -lehteä. Kaikilla organisaatioilla on enemmän yhteistä minkä tahansa muun organisaation kanssa kuin niillä on yhteistä organisoitumattomien kanssa. Anarkistinen valtioon kohdistuva kritiikki – jos anarkistit vain ymmärtäisivät siitä mitään – on vain yksi organisaatioihin kohdistuvan kritiikin erikoistapaus. Ja jollakin tasolla jopa anarkistiorganisaatioissa tajuutaan tämä.

Anarkismin vastustajat voivat hyvin tehdä sen johtopäätelmän, että jos kerran on oltava hierarkioita ja pakkovaltaa, niin olkoon se kaikki sitten avoimen julkista ja nimitettäköön sitä selvästi siksi mitä se on. Mutta toisin kuin nämä kritiikot (esimerkiksi oikeistolaiset ”libertaristit”, minarkistit), minä itse pidän kuitenkin sinnikkäästi kiinni valtion vastaisuudestani. En kuitenkaan siitä syystä, etteikö valtio olisi ”välttämätön”, kuten anarkistit usein mahtipontisen ajattelemattomasti julistavat. Tavalliset ihmiset hylkäävät sellaisen anarkistisen väitteen naurettavana, ja aivan oikein. On ilmi selvää, että valtio on välttämätön sellaisessa teollistuneessa luokkayhteiskunnassa, jossa me elämme. Asia on niin, että valtio on luonut olosuhteet, joissa se tosiaan on tehnyt itsensä välttämättömäksi, ja tämän se on tehnyt riistämällä yksilöiltä ja vapaaehtoisilta yhteenliittymiltä niiden toimivallan. Pohjimmiltaan asia on kuitenkin niin, etteivät valtion pönkittämät rakenteet (työ, moralismi, teollinen teknologia, hierarkkiset organisaatiot) ole suinkaan välttämättömiä, vaan pikemminkin vastakkaisia todellisten tarpeiden ja halujen tyydyttämiseksi. Valitettavasti useimmat anarkismin nimien itselleen ottaneet kannattavat kaikkia näitä lähtökohtia ja kaivatvat ainoastaan niiden loogista lopputulosta: valtiota.

Ellei anarkisteja olisi ollut, valtion olisi täytynyt keksiä heidät. Me tiedämme, että joissakin tapauksissa valtio on niin tehnytkin.

Me tarvitsemme sellaisia anarkisteja, jotka eivät ole anarkismin piilaa. Sitten, ja vasta sitten, voimme alkaa vakavissamme lietsomaan anarkiaa.